

Podrobnější faktografie historie Lázní Slatinice

1556

V historických análech je první zmínka v listě Albrechta z Konic o léčbě vladyky Šimona z Nadějova, písaře zemského menšího práva markrabství moravského z roku 1556.

1580

Moravský lékař Tomáš Jordán z Klausenburka provedl odborný rozbor sirných slatinických pramenů. Napsal v roce 1580 v českém jazyce „Knihu o vodách hojitelných neb Teplicech moravských“. V knize se zmiňuje o chemickém složení vody a jejich léčebných účincích a to jak aplikací pitím, tak i omýváním těla a koupelemi. V knize je zmíněno, že sirná slatinická voda vytéká ze země do potůčků, který se barví a je tím známkou jejich léčebných účinků. Autor nejen podal popis slatinického sirného pramene, ale obrací se na rod Pánů z Perštejna, tehdejších majitelů Slatinic, s výzvou směřující k veřejnému využití slatinické sirné vody, o jejichž léčivých účincích je přesvědčen – navrhuje zřídit ve Slatinicích lázně.

1586

Snaha Tomáše Jordána však nenalezla adekvátní odezvu. Léčivé prameny po celé 17. století nebyly v podstatě využívána tím chátraly. Po smrti Jordána v roce 1586 byly snahy jiných vědců a lékařů po ochraně zdraví, ale Slatinickým pramenů to žádný efekt nepřineslo.

1679

12. 1. 1679 Hejtman plumlovský zakupuje grunt. Majiteli gruntu byla rodina Kouřilova a ten byl zděděn rodinou Vyzazilů, kteří po třicetileté válce zpustlý statek zrekonstruovali. Následně byl objekt nabídnut k prodeji, ale ten se neuskutečnil z důvodu úmrtí majitele – Pavla Vyzazila - pivovarského písaře na klášteře Hradisko u Olomouce. V roce 1676 měl grunt nového majitele – Martina Gabriela. Ten byl ustaven obročním písařem na Třebovském panství a nemohl se oproti svému úmyslu věnovat zdejšímu hospodářství. Proto grunt prodal 12. 1. 1679 knížeti Janu Adamovi, kterého zastupoval již zmíněný plumlovský hejtman Adam Christián Rosacin z Karlsberka. Kníže Jan Adam odkázal grunt dětem Filipa z Lichtenštejna.

1685

14. 3. 1685 zaslal hejtman plumlovského panství Martin Schlesinger knížeti Janu Adamu Ondřejovi z Lichtenštejna, majiteli Slatinic. V žádosti je zmíněna skutečnost, že „se poptávají různí pánové z Brna a venkova, zda nebude postaveno obydlí u sirné vody ve Slatinicích, kde se hodlají příštím jaře léčit...“. Dokonce je provedena kalkulace návratnosti případné investice. „Týdně by bylo možno žádati 1zl.+ 30kr, tím by se uhradil ve dvou až třech létech celý stavební náklad. Později, až by se staly lázně známější, vynášely by více a rovněž by stoupl odbyt panského piva a vína.

1685

23. 3. 1685 kníže Jan Adam Ondřej z Lichtenštejna dovolil zřízení lázní, pokud náklady nepřesáhnou 100 tolarů. Vybíráním nájemného byl pověřen hejtman Martin Schlesinger osobně. Dle listin ve fondu plumlovského panství byly lázně uvedeny do provozu v roce 1694.

1712

V roce 1712 umírá majitel Slatinic kníže Jan Adam Ondřej z Lichtenštejna. Po smrti Jana Adama úředníci plumlovského panství nechtěli, aby léčivá voda, která vyvěrala na pozemcích, patřících plumlovskému panství, byla odvážena do sirotčích lázní. Proto v roce 1713 byla uzavřena smlouva mezi plumlovským panstvím a zástupci sirotků, aby bylo možno provozovat lázně a tím nebyl ztracen zisk z jejich činnosti. Pokoje měl pronajímat zástupce sirotků a úředník z plumlovského panství, přičemž zisk byl rozdělen jednou třetinou držitelům lázní a dvěma třetinami plumlovskému panství. Nakonec lázně připadly plumlovskému panství a jím byly pronajímány.

1713

V roce 1713 dochází k výraznému obratu v lázních. Olomoucký městský lékař A. Schramský oslovil panujícího knížete Lichtenštejnského domu, v tu dobu majitele Slatinic – knížeti Antonínu Floriánovi – vyzvedl význam a léčebné vlastnosti sirných pramenů a vyzval jej k rozšíření kapacity lázní. Lékař vše zaznamenal ve své knize - Krátké pojednání a popis léčivé vody ve Slatinicích. Rekapituluje objevení, užívání a aplikaci léčebné vody, o dietě, sprchování, parní koupeli, atd. Oproti období T. Jordána je patrný velký skok, který lékaři učinili od poloviny 16. století ke dvacátým létům století 17. Dle Schramského záznamů léčivé prameny vyvěraly na třech místech, přičemž každý z pramenů měl jinou teplotu. Dále je možno vyčíst, že se koupele nedoporučují starším osobám, malým dětem a těhotným ženám. Dále se doporučovalo léčení v pramenech od jara do podzimu a v dobrém počasí.

Při koupelích se nemělo jíst ani pít a koupele se měly vykonávat s dozorem. Dále v textu je zmíněno využití pramenů k pitné kůře. Bylo doporučeno vypít cca 7 žejdlíkových sklenic najednou. Během léčení bylo doporučeno udržovat vzestupnou a sestupnou řadu hodin, strávených v pramenech. Doporučoval se pobyt ve vodě cca až 5 hodin denně. Bylo zdůrazněno časté větrání pokojů lázeňských hostů. Dokonce byla doporučena po ukončení léčby přísná pohlavní abstinence v délce shodné s trváním léčby.

1714

Schramského výzvy byly vyslyšeny u knížecí milosti a byla postavena nová lázeňská budova. V roce 1714 bylo vybudováno 7 pokojů lázní.

1722

K další expanzi nové lázeňské budovy v roce 1722. Stavba však byla odsunuta, přednost dostala vystavba Lichtenštejnského hospodářského dvora. Plumlovský hejtman navrhl pouze zlepšení stávajících lázní.

1726

V roce 1726 se ve Slatinicích objevuje lazebník Sigmund Trojan, kde působil až do roku 1755.

1731

V roce 1731 započala další etapa výstavby lázní přímo u léčivého pramene. Byly realizovány základy pro novou budovu, ale vznikly spory s kapitulními poddanými o předmětné pozemky, což mělo za důsledek zastavení stavby. Údajně důvodem byly obavy kapituly, že expanzí lázní utrpí jimi provozovaná hostinská činnost. Dalším důvodem zastavení stavby byla skutečnost, že základy byly realizovány na podmočené půdě – močále – což by si vyžádalo výrazně větší investice.

1733

Nový lázeňský dům byl realizován až za dva roky – 1733 na nynějším místě. Nejprve byl zbourán starý dvůr, úředně zařazeny po třicetileté válce jako „zpuštělý“. Po smrti Sigmunda Trojana přebírá živnost do roku 1758 jeho zeť František Schweinitz.

1760 - 1790

Od roku 1760 je lazebníkem František Berg.

Od roku 1761 do roku 1763 je lazebníkem Václav Frisch.

Od roku 1764 je lazebníkem olomoucký měšťan František Fingr, který svojí činností dle dostupných informací přišel o celý majetek a zůstal dlužen 411zl.

Od roku 1767 do roku 1785 provozoval živnost navrátilší se felčar František Schweinitz

Od roku 1786 do roku 1787 je novým lazebníkem jeho syn Augustin Schweinitz.

V letech 1788-1790 je nový provozovatel ranhojič z Chromic Antonín Klein.

Ve druhé polovině 18. století bylo obvyklé provozovat lázně ranhojiči, přičemž vodu potřebnou k léčení – koupelím, dovážel povozy určeny sedlák a jiný přímo v lázních vodu dohříval. Těmto sedlákům vrchnost prominula robotní povinnost. I přes bonusy poskytované nájemcům lázní (dřevo, pronájmy za pozemky...) nebylo možno lázně provozovat se ziskem (krátká letní sezona). Proto byla Lichenštejnská vrchnost nucena provoz lázní dotovat. V roce 1790 byl stav budov špatný, nebyly dostatečně udržované a hrozilo jejich zřícení. Proto počet pacientů klesal. Následně kníže rozhodl, že se musí stávající stavby opravit. V témže roce bylo v lázních ubytováno vojsko a uvažovalo se i o zřízení vojenského lazaretu.

1791

V roce 1791 měšťané města Olomouce podali přímo knížeti Aloisu I. Josefu s Lichenštejna zvláštní spis, v němž žádají, aby se dosud vyhledávané lázně, kde našel opětovné zdraví ne jeden člověk, nezrušil a byl zachován jejich provoz. Kníže se nakonec rozhodl provozování lázní zachovat (na dva roky na zkoušku).

1792

V roce 1792 vychází první novinová zpráva o Lázních Slatinice v listě Brüner Zeitung (č.33). V ní je uvedeno. Že kníže Alois I. Josef s Lichtenštejna nařídil úplné znovuzřízení lázní s důrazem na zvýšení komfortu pacientů, jejich pohodlí a zajištění čistoty. (bylo investováno cca 3.450 zl.).

Správa plumlovského panství průběžně po celé další období i v 19. století využívala tisk k propagaci Slatinických lázní, jejich léčebných účinků na pacienty.

1792 - 1817

Od ledna 1792 do konce roku 1793 provozoval lázně plumlovsky chirurg Jiří Molitor.

Roku 1793 provozuje lázně ranhojič Josef Bašny.

V letech 1797 – 1816 působil ranhojič Jan Fišer z Kostelce. Ten se během svého angažmá snažil získat lázně do svého vlastnictví, ale v roce 1807 nastala hospodářská krize a Fišer odstoupil od svého záměru a provozoval chod lázní se sníženým nájmem.

1801

V roce 1801 byla u pramene vybudovaná pumpa a byl do objektu lázní zaveden vodovod.

1815

V roce 1815 bylo nutno přistoupit k realizaci nákladných oprav, aby bylo možno lázně dále provozovat.

1817

V roce 1817 se stal nájemcem Vojtěch Rozsival, který kromě toho, že neuměl česky, svým přístupem k pacientům zapříčinil jejich postupný úbytek.

Během 19. století provoz v lázních slavil střídavě úspěchy a neúspěchy.

V roce 1817 se vzhledem k nevalné prosperitě uvažovalo o jejich přeměně v hostinec s palírnou.

1818

V roce 1818 byly dokonce lázně zcela uzavřeny.

1819 - 1832

V období let 1819 – 1832 vykazovaly lázně ztrátu v průměru 240 zl.

V roce 1819 až 1826 lázně obnovily provoz a nájemcem se stal známý kojetínský lékař a ranhojič Kajetán Malatý. I on bojoval o udržení chodu lázní i z důvodu konkurence nových lázní, zřízených Olomouckými měšťany.

Od roku 1827 provozoval lázně sedlák z Plumlova Martin Březina. Pro práci si musel najmout ranhojiče.

1833 - 1844

Roku 1833 se stal jeho nástupcem František Berger. Pro jeho onemocnění nájem skončil 1835.

Nájem převzal na roky 1835-1836 Jan Pokorný, hostinský z Náměště. V té době lázně neprosperovaly, upadly a vrchnost na jejich provozování stále více prodělávala.

Roku 1833 se objevil zájemce o odkup lázní (Anna Barbora Albrechtová), ale z prodeje sešlo.

Pro rok 1836 opět nebyl žádný zájemce o pronájem. V té době lázně disponovaly 14 vanami pro aplikaci léčebných koupelí.

Od roku 1837 byly lázně předány předchozím zájemcem Josefem Srbou Janu Zmrzlíkovi, který se dlouho neudržel a pro urážku Jeho Veličenstva skončil v žaláři.

Od konce roku 1840 mají lázně nového provozovatele, Martina Zapletala.

1844

Plumlovské vrchnosti se v roce 1844 podařilo prodělečné lázně prodat Františku Kaštilovi a jeho manželce Františce za 5.200 zl. K lázním navíc je přidělen pozemek a dům čp.77. Olomoucký měšťan František Kaštil se však brzy dostal do finančních potíží, počty klientů byly nízké, takže lázně byly v prodělku.

1847

V roce 1847 vzniká z pera kaplana Františka Heiden Reicha monografie o Lázních Slatinice, která bohužel zůstala pouze v rukopise. Přesto byla bohatě využívána, např. v práci Františka Pluskala z roku 1848. V ní se uvádí existence šesti pramenů, z nichž jsou dva používány ke koupelím. Lázně tehdy byly tvořeny jednou hlavní místností – jídelnou, deseti pokoji pro lázeňské hosty, dvoranou, šestnácti koupelnami s vanami a bytem lékaře. Dále byla součástí domu kuchyně (zde se dohřívala voda do koupelí). Pro hosty byla k dispozici kuželna.

1849

V roce 1849 mění lázně majitele. Stává se jím Kašpar Sedlák a jeho žena Anna za částku 8.400 zl. Jeho syn doktor Josef Sedlák působil v lázních jako lékař a je autorem spisu „Srnaté lázně Velko – Slatinické u Olomouce na Moravě“. (1833)

V té době Slatinický sedlák Martin Zapletal, ranhojič bydlící v domě č.78 chce otevřít nové druhé lázně ve svém domě. Chce využít pramene, který vyvěral na dvoře jeho domu. Nakonec od svého úmyslu ustoupil.

1874

16. 2. 1874 přechází vlastnické právo na Jiřího Wallnera a jeho manželku Františku, dceru sedláka za cenu 26.883 zl.

1883

V roce 1883 bylo sirné vřídlo pronajato s příslušnými pozemky na 20 let Dr. Josefu Sedlákovi za roční nájem 200 zl.

1896

Zájem o sirné prameny vrcholí v roce 1896, kdy jsou uveřejněny profesorem chemie na zemské reálce v Prostějově výsledky chemických rozborů sirných pramenů. Z jeho výsledků plyne, že léčivá voda prýští několika směry z vápencových skal devonského útvaru. Vody z jednoho pramene se hromadí a jejich přebytek nepřetržitě odtéká a je používán výhradně k pitné kůře. V sousedství tohoto pramene vyvěrá další, nad kterým je vystavena věž, kde je voda čerpána strojem v ní umístěným a vedena vodovodem dlouhým 450m do objektu lázní. Původně byly roury vodovodu dřevěné, v tomto období byly nahrazeny železnými, asfaltovými.

1897

24. 3. 1897 byly lázeňské nemovitosti po smrti Jiřího Wallnera v rámci exekučního prodeje prodány za 30.000 zl. Rolnické záložně ve Slatinicích.

1898

Roku 1898 bylo vlastnické právo převedeno na Josefa Malovaného a jeho manželku Terezií. V té době byly lázně opraveny, zejména interiéry a zvýšení úrovně služeb pacientů, je realizována parní lázeň s místnostmi sprch a bazénem 4x6 m, hlubokým 1,6 m, vyloženým bílým mramorem.

1900 - 1905

Vlastníkem lázní je Cyrilometodějská záložna v Brně.

1905

V září 1905 zakoupil za 102.000K lázně slatinický obvodní lékař dr. Josef Reindl a jeho žena Kateřina. (Dr. Reindl v roce 1899 vydal brožuru s názvem „Sirnaté lázně ve Slatinicích u Olomouce“). V lázních Dr. Reindl působil od roku 1904.

1914 - 1918

Během první světové války lázně zabrala Vojenská správa a provozovala v nich vojenský lazaret. První pacienti byli umístěni 9. 9. 1914. V průběhu války se v lázních léčilo průběžně cca 100 vojáků. Po ukončení války Okresní nemocenská pokladna v Prostějově provedla velké změny v areálu lázní. Byly zdemolovány stáje a staré stodoly a na jejich místě byla vystavena nová obytná budova pro ubytování pacientů. Původním úmyslem nemocenské

pokladny bylo nastavení lázní na dvě poschodí (podle návrhu architekta R. Konečného), ale vzhledem k nedostatku financí k záměru nedošlo.

1919

29. 1. 1919 se stávají lázně majetkem Okresní nemocenské pokladny v Prostějově. Pravidelnými hosty jsou pojištěnci nemocenské pokladny a tak se počet pacientů navyšoval - v letech 1920 -1922 lázně navštívilo a procedury absolvovalo 22.000 pacientů.

1921

V tomto roce proběhla nákladná oprava se zřízením 25 koupelen. V areálu lázní je k dispozici 15 bytů v hlavní lázeňské budově.

1929

10. 1. 1919 se stávají novými majiteli Adéla Herbertová z jedné poloviny a jednou čtvrtinou její bratři Adolf a František Trtilovi. Majitelé dali vyměnit větší okna do restaurace a bytů. Byl vystaven hudební pavilon, nový vjezd do lázní i prostor před nimi.

1931 - 1934

V tomto roce je majiteli vybudován venkovní bazén, plněný sirnatou vodou. Bazén je následně zvětšen v roce 1934. Z podnětů majitelů je vyhlášeno ochranné pásmo u stávajících pramenů, a to na základě nových rozborů radioaktivity sirnatých pramenů, provedených Doc. E.Schnabachem. Z výsledků zprávy je konstatováno, že prameny vyvěrají kavernami, odkud je voda čerpána přímo do lázní. Vydátnost pramenů je vysoká – 12 l/sec. A jsou pod silným artézským tlakem. Byla konstatována nejvyšší radiová emanace na území Moravy.

1939

V roce 1939 byly lázně opět rozšířeny a dovybaveny zařízením sloužícím pohodlí pacientů. Pokoje byly vybaveny ústředním topením a tekoucí vodou. Do provozu byl uveden rovněž nový vodoléčebný ústav.

1943

V roce 1943 přinutila německá správa Lutínských závodů SIGMA majitelé lázní k odprodeji.

1947

V roce proběhlo znárodnění lázní, avšak oprávnění k provozování lázní zůstalo Lutínskému podniku SIGMA. Tento stav trval až do roku 1949.

1949

V tomto roce lázně přešly do majetku Ústřední národní pojišťovny v Praze, která řídila provoz až do roku 1953.

1953 - 1956

Na následující tři roky byly lázně převedeny na Ústřední správu lázní, sanatorií a ozdravoven ROH Praha.

1957

Lázně byly v roce 1957 předány Československým státním lázním Teplice nad Bečvou.

1958 - 1964

Následujícího roku 1958 byly lázně předány Zdravotnímu odboru KNV Ostrava a až do dubna 1964 spadaly lázně pod Fakultní nemocnici v Olomouci.

V roce 1960 bylo realizováno zasklení celé vnitřní lázeňské kolonády, zřízení tělocvičny pro provozování léčebného cvičení pacientů.

V roce 1961 došlo k revitalizaci parteru před hlavní budovou – parku.

V roce 1962 byly vymezeny hranice lázeňského území, což zahrnuje lázeňské a administrativní budovy, park a les za lázněmi.

1964 - 1993

Lázně jsou v roce 1964 znovu předány Československým státním lázním Teplice nad Bečvou. Pod názvem Léčebna Slatinice jsou provozovány až do roku 1993.

Od roku 1970 byly lázně provozovány celoročně. V témže roce vznikly problémy s vytápěním objektů. Proto byla dopravena stará lokomotiva, která zajišťovala vytápění budov, nebyly kapacity pro vybudování kotelny.

V období let 80 a počátku 90. dochází k navýšení kapacit klientů.

V roce 1960 1250 klientů + 600 ambulantních pacientů - v roce 1998 2060 klientů.

V roce 1970-1975 byl v lázních proveden rozsáhlý geologický průzkum (Geotest Brno).

Bylo provedeno osm hloubkových vrtů až do 200 m. Byly konstatovány nové poznatky o napájení pramene a jeho souvislosti s Celechovským devonem. Zdrojem pro slatinická zřídla

jsou především atmosférické srážky, zachycené Celechovickými slepenci, drobami spodního karbonu a devonskými vápenci, které přitékají krasovými puklinami do slatinické oblasti. V závěrečné zprávě je zmíněno (geolog Z. Pospíšil) že Lázně Slatinice jsou lázně s přirozenými vývěry sirovodíkových vod, které jsou dosud málo známé.

V roce 1974 byl pro lázně schválen lázeňský statut, obsahující 11 kapitol, jež stanovují poskytování lázeňské péče.

1994

Novým majitelem lázní se stává firma BESTOL s.r.o. Olomouc.

1997

V tomto roce jsou lázně přejmenovány na Přírodní léčebné lázně Slatinice a.s.

1996

V tomto roce vznikla akciová společnost Lázně Slatinice a.s.

2000

Novým majitelem lázní se stává společnost HŽP a.s. Prostějov, jejímž majitelem byl pan Ing. Jiří Vybíral.

Následně dochází k prodeji akcií lázní panu Ing. Jiřímu Vybíralovi a panu Bc. Viktoru Vybíralovi.

2000 - 2018

V tomto období lázně procházejí významnou rekonstrukcí.

V roce 2003 byla zrealizována I. etapa vystavby LD Balnea.

V roce 2009 došlo k přestavbě LD Mánes na OLÚ a vybudování nového léčebného vrtu BJ12.

V roce 2010 se zrealizovala rekonstrukce LD Hanačka včetně dostavby jednoho patra.

V roce 2012 se v místě bývalého venkovního koupaliště vybuďovalo Turistické informační centrum včetně občerstvení a sociálního zázemí.

V roce 2014 proběhla dostavba II. etapy LD Balnea.

V roce 2016 se stal součástí lázní Penzion Majorka.